

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

Ahi Evran University (Turkey)

TESOL – Ukraine

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В МОВІ І КУЛЬТУРІ

Збірник наукових праць

Київ 2019

УДК 821.09(100)(082)
НЗ5

Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, О.Г. Шостак. - К.:Талком, 2019. - 318 с.

ISBN 978-617-7685-68-4

Збірник містить тексти доповідей XII Міжнародної конференції з питань національної ідентичності в мові і культурі, що відбулася 22-23 травня 2019 року на кафедрі іноземних мов і прикладної лінгвістики факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна).

УДК 821.09(100)(082)

Головний редактор:

А.Г. Гудманян, доктор філологічних наук, професор
(Національний авіаційний університет, Україна)

Редакційна колегія:

Е. Акілли, доктор філософії (Історія), академік

Агі Євран університет, Киршехір (Туреччина)

О. В. Артюшкіна, кандидат наук з лінгвістики, доцент
(Університет Жан Мулен Ліон 3, Франція)

Н. О. Висоцька, доктор філологічних наук, професор
(Київський національний лінгвістичний університет, Україна)

Р. І. Дудок, доктор філологічних наук, професор
(Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна)

Ю. Л. Мосенкіс, доктор філологічних наук, професор,
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Україна)

А. І. Раду, кандидат філологічних наук, доцент
(Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна)

А. В. Чеснокова, професор
(Київський університет імені Бориса Грінченка, Україна)

О. Г. Шостак, кандидат філологічних наук, доцент
(Національний авіаційний університет, Україна)

С. М. Ягодзінський, доктор філософських наук, професор
(Національний авіаційний університет, Україна)

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету лінгвістики та соціальних комунікацій
Національного авіаційного університету (протокол № 3 від 15 травня 2019 р.)*

ISBN 978-617-7685-68-4

© Колектив авторів, 2019

© Національний авіаційний університет, 2019

КУЛ

ПОЕТИКА
ЛІНГВІСТ

Введення

1. *Поетика
тексти*

У своїй по
тілі літератури
іноземної, чу
репрезентацію
репліками, що
наприклад, у
Андрухович чи
пов'язані з лі
подаються в с
фонетичного
відторження
образом агрес

1.1. *Від піс*

Але як
тракуватися
політико-істо
образ росій
лінгвокульту
тенденції ре
радянський
позитивним,
насамперед,

1. Снуе

Світлана Харицька
кандидат педагогічних наук
Національний авіаційний університет
м.Київ

**РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКЛАДАННІ
СЛОВНИКІВ**

Небувале за всю історію людства зростання соціальної мобільності населення, техніко-технологічних новацій та потоку інформації, до яких людина не пристосована передусім психологічно, роблять проблему втрачання ідентичності мовної у

створенні словників. Ідентичність є важливою передумовою безпечного та комфортного буття людини, соціальної спільноти, соціуму в цілому. Вона перетворюється на своєрідну призму, крізь яку розглядаються, оцінюються, вивчаються події і риси сучасного життя соціуму та окремого індивіда. Значимість проблеми ідентичності та ідентифікації посилюється тотальним переосмисленням цінностей, екзотичністю й прагматичністю світоглядних орієнтацій людей, безпосереднім відчуттям вакууму на місці традиційних форм життєвого укладу. За таких умов нагальним стає усвідомлення надособистісних смислів і цінностей буття. Не випадково в науковому і філософському дискурсі на межі століть особливу увагу дослідників привернули такі категорії, як буття, екзистенція, ментальність, ідентичність. Стрімкі зміни світу, пов'язані зі зростаючими і вельми суперечливими процесами глобалізації, різко актуалізують і загострюють насамперед проблему національної ідентичності, оскільки розмивають її традиційні основи. Ніколи раніше у світовій історії ця проблема не стояла так доленосно, навіть фатально, як сьогодні. І ніколи раніше вона не торкалася практично всіх держав і народів світу. Криза національної ідентичності набула таких форм і масштабів, що її подолання для багатьох із них означає вже не тільки вибір адекватної конкурентноспроможної стратегії розвитку. Вона перетворилася у проблему національного виживання. Однак це не означає, що національна ідентичність як феномен зникла. Як слушно зазначає вітчизняна дослідниця Т. Воропай, швидше змінився контекст, і більш-менш осмислену розмову про ідентичність можна сьогодні вести тільки враховуючи глобалізаційні реалії. Межі нації виявилися не лише тісними, вони виявилися нерелевантними.

Рівень словникової справи для певної спільноти визначає наявність передусім тлумачного словника національної мови, який покликаний щонайповніше й докладніше описати її лексичний склад, граматику і слововжиток, а отже, стає надійною основою для укладання інших словників: перекладних, навчальних, словників синонімів, іншомовних слів тощо.

Для України з її незмінно гострим мовним питанням справи словникарства виходять далеко за межі середовища, в якому створюють словники. Сьогодні стає дедалі яснішим, що відсутність виваженого, перспективного плану творення нових українських

словників неабияк загострює мовні проблеми, гальмує повноцінне функціонування української мови в її державному статусі. Ці негаразди мають виразне соціальне підґрунтя і стають об'єктом політичних маніпуляцій. Саме словники разом із граматиками, правописом, навчально-довідковою літературою, національним корпусом мови сприяють розвиткові української мови в усій повноті її державних функцій. Нехтування цією істиною обертається для держави втратами в інформаційному просторі й проблемами у мовній політиці.

Як стверджував Лендау – словники мають укладати фахівці, які глибоко знають мову, мають загальну широку ерудицію і вправно володіють прийомами творення словників. Поняття «технологія», запозичене з виробничої сфери, містить три базові складники: сировина, знаряддя її оброблювання та продукт. Для нового опису мови і його втілення в новому словнику треба глибоко вивчити зміни у формі, значенні й уживанні вже наявних слів, наслідки пристосування до нашої мови нових запозичень або слів, примусово вилучених і нині повернених до активного вжитку. Комп'ютерні технології, відірвані від копіткого професійного аналізу мови, в руках людей, що не мають належної мовознавчої освіти й словникарського досвіду, перетворюються на «мистецтво заради мистецтва». Вони лише пришвидшують маніпулювання вже відомою інформацією про мову і не здатні створювати нові відомості про неї, не сприяють творенню словників, нових за змістом, а не за формою.